

**IMPLEMENTACIJA EFEKTIVNE I ISPLATIVE INTERVENCIJE NAMENJENE PACIJENTIMA KOJI
BOLUJU OD PSIHOTIČNIH POREMEĆAJA U DRŽAVAMA SA NISKIM I SREDNJIM PRIHODIMA
U JUGOISTOČNOJ EVROPI (IMPULSE Studija - 779334)**

Paket za upoznavanje sa intervencijom

Februar, 2019.

KONTAKTI ČLANOVA ISTRAŽIVAČKOG TIMA

SRBIJA

VODEĆI ISTRAŽIVAČ: NAĐA MARIĆ BOJOVIĆ, NADJA.MARIC-BOJOVIC@MED.BG.AC.RS

ISTRAŽIVAČI:

- MIRJANA ZEBIĆ, MIRAZEBIC@GMAIL.COM
- STEFAN JEROTIĆ, STEFAN.JEROTIC@GMAIL.COM
- BOJANA SAVIĆ, BBOJANA82@YAHOO.COM
- IVAN RISTIĆ, REACH.IVANRISTIC@GMAIL.COM

Contents

1.	Ključne stvari koje treba zapamtiti	3
2.	Tehnički vodič za korišćenje DIALOG+ aplikacije	4
	Download-ovanje DIALOG aplikacije na Android tabletu:	4
3.	Često Postavljena Pitanja vezana za DIALOG+ (FAQs)	6
	Ocenjivanje DIALOG+ Skale - FAQs	6
	Glavni ekran – FAQs	6
	Ekran za diskusiju– FAQs.....	7
	Resetovanje šifre - FAQs	8
4.	PowerPoint slajdovi sa treninga.....	9
5.	Primeri kliničkih slučajeva i linkovi za trening klipove	15
6.	Tabele sa brzim akcijama iz Implementacione Strategije	17
	<i>Tabela 2. Vodič za kliničare koji sprovode DIALOG+ pacijentima .....</i>	<i>18</i>
	<i>Tabela 3. Vodič za kliničare kako bi pomogli pacijentima u DIALOG-u+</i>	
	.....	18
7.	Dodatni materijali za pomoć pri zadavanju aktivnosti.....	20
	Predlozi literature za donosiocce odluka, menadžere i kliničare	20
	Primeri tehničkih instrukcija koje se mogu zakačiti na pozadinu tableta	21
	Primeri koji upućuju na ono što su kliničari uradili na treningu	22
	Primeri citata pacijenata koji su imali pozitivna iskustva sa DIALOG+ intervencijom	23
	Reference	25

1. KLJUČNE STVARI KOJE TREBA ZAPAMTITI

1. Kliničari treba da provere aktivnosti zadate na prethodnim sesijama (počevši od druge sesije).
2. Pacijenti treba da ocene zadovoljstvo za svih 11 domena
3. Kliničari treba da pitaju da li je potrebna dodatna pomoć za svih 11 domena.
4. Kliničari treba da porede neke od oca sa ocenama tokom prethodnih sesija.
5. Kliničari treba da pružaju podršku motivisanjem pacijenta ili da skrenu pažnju na poboljšane ocene zadovoljstva određenim domenima kako bi se započela diskusija o tome šta funkcioniše.
6. Kliničari i pacijenti treba zajedno da izaberu bar jedan domen i da ga obrade na prvoj sesiji i tri ili manje od tri na sledećim sesijama.
7. Kliničari i pacijenti treba da diskutuju o oceni i o tome šta funkcioniše u datom domenu.
8. Kliničari i pacijenti treba da diskutuju ili da procene “najbolji mogući scenario” u domenima i da razmisle o malim, ali svrsishodnim promenama trenutne situacije u datom domenu.
9. Kliničari treba da ohrabre pacijente da razmisle o mogućim aktivnostima koje sam pacijent, kliničar ili negovatelj treba da preduzmu kako bi se postiglo poboljšanje koje oni žele u datom domenu
10. Kliničari i pacijenti treba da se slože vezano za aktivnosti koje treba obaviti u datom domenu.
11. Kliničari treba da prođu kroz pristup u četiri koraka kao što je objašnjeno u priručniku.
12. Kliničari treba da sumiraju i zabeleže kratko i jasno definisane aktivnosti koje su dogovorene na datoj sesiji.
13. Kliničar i pacijent treba da zajedno gledaju u tablet većinu vremena.

2. Tehnički vodič za korišćenje DIALOG+ aplikacije

DIALOG+: Početak

Download-ovanje DIALOG aplikacije na Android tabletu:

1) **OTVORITE** Google Play Store i **TRAŽITE** DIALOG.

Postoji više aplikacija koje se zovu DIALOG, izaberite aplikaciju od Damibu Ltd, ili tražite direktno 'DIALOG Damibu'.

2) **IZABERITE** DIALOG aplikaciju čiji je proizvođač 'Damibu' (plavi logo i beli oblačić)

3) **KLIKNITE** 'Install'

4) Aplikacija će se skinuti i pojaviće se dugme "Open". **KLIKNITE** 'Open'.

5) Ući ćete u aplikaciju i bićete upitani da izaberete jezik.

Ako se ovo ne desi, proverite da li je Vaša aplikacija podešena na Vaš maternji jezik; ovo možete uraditi u Settings delu Vašeg tableta.

Sada, svaki put kada uđete u DIALOG+, trebalo bi da on bude na Vašem maternjem jeziku.

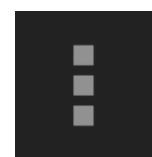
6) Bićete upitani da napravite Account.

Za ovo je potrebna validna e-mail adresa i šifra koja mora da ima u sebi: preko 6 slova; broj; malo slovo; veliko slovo; simbol i da nema razmake. Simbol # se ne prihvata.

Uverite se kada unosite svoju e-mail adresu da nema razmaka na kraju. Nakon toga **KLIKNITE** 'Enter'.

Ako se tablet deli sa drugim kliničarima, svi kliničari koji ga koriste treba da znaju šifru.

7) U ovoj fazi treba proveriti da li su sve bitne funkcije DIALOG+ aplikacije uključene. Možete da uključite ove funkcije, u bilo kom trenutku tako što **ĆETE OTIĆI** na glavni ekran DIALOG+ aplikacije, otvorite funkciju 'Collapse Menu' u gornjem desnom delu ekrana, kliknete 'Settings' i **UKLJUČITE** oba ajtema: 'DIALOG+' i 'Additional Help'. Ako su ove kutije obeležene plavom bojom, to znači da su one uključene.

'Collapse Menu' dugme

8) Sada možete da DODATE **pacijente** i ZAPOČNETE **sesije** DIALOG-a+.

Dugme 'Dodaj' u gornjem desnom uglu ekrana treba da se pritisne **KAKO BISTE DODALI** novog pacijenta u sistem.

Na glavnom ekranu aplikacije DIALOG+ može da stoji spisak pacijenata koji su prethodno dodati.

Nakon što ste dodali pacijenta, za svaku sledeću sesiju sa istim pacijentom treba da kliknete na njihovo ime pod funkcijom "Zakazani pregledi" na početnoj strani aplikacije. Onda kliknite "Nova Sesija".

9) Kako se tablet ne bi automatski zaključavao tokom sesije, NAMESTITE **Auto-Lock** na **'Nikad'** u **Podešavanjima na Vašem tabletu**.

3. Često Postavljena Pitanja vezana za DIALOG+ (FAQs)

Ocenjivanje DIALOG+ Skale - FAQs

1. Ocenio sam skalu za jedan ajtem, ali mi ne dozvoljava da nastavim dalje.

Aplikacija Vam neće dozvoliti da nastavite dalje dok se ne odgovori na pitanje “Da li Vam je potrebna dodatna pomoć u ovoj oblasti?” Samo kliknite “Da” ili “Ne” ispod pitanja kako bi Vam dozvolilo da nastavite sa ocenjivanjem.

2. Vrednosti na skali npr. *Potpuno Nezadovoljan* se ne pojavljuju na ekranu.

Pacijent nije siguran šta koji broj predstavlja.

Vrednosti na skali, npr. potpuno nezadovoljan, u sredini, veoma zadovoljan itd., se jedino pojavljuju u *landscape* modu. Okrenite tablet 90 stepeni kako biste ga prebacili u ovaj mod i tada će se ove oznake pojaviti. Samim tim, preporučljivo je da prvih nekoliko sesija uradite DIALOG+ skale u *landscape* modu dok se pacijenti ne naviknu na skale i pridodate vrednosti.

Pored toga osigurajte da funkcija za rotiranje Vašeg tableta nije zaključana. Način na koji se ovo radi zavisi od modela tableta koji koristite.

3. Tekst je previše mali, pacijent ne može da vidi skalu.

Veličina teksta u DIALOG+ aplikaciji se može promeniti podešavanjem u opciji podešavanja na samom tabletu (van aplikacije).

Glavni ekran – FAQs

1. Kada pokušam da izaberem ajtem za dalju diskusiju, aplikacija se vraća na prethodni ekran.

Da biste izabrali ajtem/domen za dalju diskusiju (i da biste započeli pristup u četiri koraka), morate da izarete dati ajtem. Kada ulazite u ekran za odabir, izlistani ajtemi će se pretvoriti u dugmiće (postaće plavi). Kliničar može da izabere ajteme o kojima će biti nastavljena diskusija što obeležava ovaj ajtem i dalje nastavlja sastanak.

Ako se klikne bilo šta osim ovog dugmeta, aplikacija Vas automatski vraća na prošli ekran. Ako se ovo desi, vratite se na ekran za odabir i pritisnite ajtem o kome će se dalje diskutovati.

2. Funkcija za poređenje ne radi, samo se pojavljuju trenutne ocene (plave linije).

Plave linije na ekranu za odabir predstavljaju ocene koje je pacijent dao na trenutnoj sesiji. Ako se ne pojavljuju narandžaste linije nakon odabira kutije na vrhu ekrana sa prethodnim datumima, verovatno te ocene nisu ni unešene u toku prethodnih sesija.

Ekran za diskusiju- FAQs

1. Odabrao sam tri ajtema o kojima ćemo kasnije diskutovati, ali se pojavljuje samo jedan.

Kada se pojavi samo jedan ajtema za dalju diskusiju, onda se mora prvo primeniti pristup u četiri koraka koji treba da se primeni za svaki ajtem pojedinačno. Kada prevučete na desni ekran, moći ćete da skrolujete kroz sve izabrane ajteme i da vidite odgovarajuću ocenu zadovoljstva na vrhu ekrana.

2. Kada ubacujem “aktivnosti”, da li da ih ubacim pojedinačno ili sve odjednom? Ovo je stvar ličnog izbora i kliničar može sam da donese ovu odluku.

3. Čemu služe “i” dugmići na desnoj strani ekrana?

“i” dugmići, kada ih pritisnete, pokazuju kliničaru prošireno objašnjenje o pristupu u četiri koraka. Ovo objašnjenje je kopirano direktno iz DIALOG priručnika i daje primere pitanja koje pacijent može da pita da bi dobio informacije i ideje od pacijenta. Pritiskom na dugme nazad na tabletu, bićete vraćeni na ekran za diskusiju.

4. Pacijent je ocenio jedan od ajtema jedinicom (“potpuno nezadovoljan”), pa ne mogu da pitam “Zašto ova ocena, a ne neka niža?” u prvom koraku pristupa u četiri koraka.

Značajan deo terapije fokusirane na rešenja se koristi da se identifikuju i iskoriste resursi ili strategije koje pacijent trenutno koristi, nekad nesvesno i u različitim oblastima života, što se može iskoristiti kako bi se povećalo zadovoljstvo određenim domenom u diskusiji. Ako pitate “zašto ova ocena, a ne neka niža?”, onda pokušavate da naterate pacijenta da razume da bi zadovoljstvo moglo da bude gore i da postoje stvari koje trenutno funkcionišu.

Ako pacijent oceni ajtem jedinicom (“potpuno nezadovoljan”), onda kliničar može da odgovori kako mora da postoji motivacija da to bude bolje kroz dolaske na intervenciju i da su bar došli na sastanak da diskutuju o ovim problemima sa kliničarem.

5. Završio sam sa pristupom u 4 koraka za sve ajteme i stavio sam zadate

aktivnosti u aplikaciju. Šta sada treba da radim?

Kada unesete zadate aktivnosti u aplikaciju, treba da pritisnete "Back" dugme na tabletu da se vratite korak unazad (ovo je dugme na samom tabletu, a ne na aplikaciji).

Resetovanje šifre - FAQs

1. Ne stiže mi e-mail kada zatražim da mi se šifra resetuje.

Proverite da li je Vaš tablet povezan na internet kada pokušavate da resetujete svoju šifru.

4. PowerPoint slajdovi sa treninga

<p style="text-align: center;">IMPULSE DIALOG+ TRENING</p> <p style="text-align: center;">Studija implementacije</p> <p>1</p>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>								
<p>2</p> <p style="text-align: center;">IMPULSE</p> <ul style="list-style-type: none"> • Implementacija DIALOG+ intervencije namenjene osobama obolelim od psihotičnih poremećaja u 5 zemalja jugoistočne Evrope • Primena ekonomične, sveobuhvatne i efikasne intervencije u zemljama sa niskim i srednjim dohotkom • Cilj IMPULSA je da radikalno unapredi tretman osobe sa velikim psihijatrijskim poremećajima 	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>								
<p>3</p> <p style="text-align: center;">DIALOG + pitanja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koliko ste zadovoljni sa Vašim... <table style="width: 100%; border: none;"> <tr> <td style="width: 50%;">mentalnim zdravljem</td> <td style="width: 50%;">telesnim zdravljem</td> </tr> <tr> <td>situacijom na poslu</td> <td>uslovima stanovanja</td> </tr> <tr> <td>slobodnim aktivnostima</td> <td>partnerom/porodicom</td> </tr> <tr> <td>prijateljstvima</td> <td>vlastitom bezbednošću</td> </tr> </table> <p>lekovima praktičnom pomoći koja Vam je pružena sastancima sa kliničarom</p> • Ocenite svaki domen na skali od 1 do 7 • Da li Vam je potrebna dodatna pomoć u ovoj oblasti? 	mentalnim zdravljem	telesnim zdravljem	situacijom na poslu	uslovima stanovanja	slobodnim aktivnostima	partnerom/porodicom	prijateljstvima	vlastitom bezbednošću	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
mentalnim zdravljem	telesnim zdravljem								
situacijom na poslu	uslovima stanovanja								
slobodnim aktivnostima	partnerom/porodicom								
prijateljstvima	vlastitom bezbednošću								

<p style="text-align: center;">DIALOG - pitanja</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="2">Domeni</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Mentalno zdravlje</td> <td>Sigurnost, raspoloživost, strategije prevazilaženja problema, MIRA, BISTRIĆI</td> </tr> <tr> <td>Fizičko zdravlje</td> <td>Odgođavanje zbravljivanja, kontrola izbornika, fizička aktivnost, sve u vezi sa izgubom u životnoj/većini situaciji</td> </tr> <tr> <td>Posao</td> <td>Zaposlenost/nezaposlenost, traženje posla</td> </tr> <tr> <td>Stanovanje</td> <td>Stanovni uslovi</td> </tr> <tr> <td>Slobodne aktivnosti</td> <td>Sport, hobii, druge aktivnosti u slobodno vreme</td> </tr> <tr> <td>Partner/Porodica</td> <td>Odnosi sa partnerima / članovima porodice</td> </tr> <tr> <td>Prijatelji/svaka</td> <td>Odnosi sa prijateljima/ružnicom</td> </tr> <tr> <td>Lična bezbednost</td> <td>Rizici od povredjenja (od osobe/povredjenja i od povredjenja od strane drugih)</td> </tr> <tr> <td>Likovi</td> <td>Da li su likovi efikasni, da li ih neko može izdati, postaje li neželjeni efekti</td> </tr> <tr> <td>Praktična pomoć</td> <td>Koji su izvori pomoći dostupni, koji mogu da pomognu, da se ispravi pasivna aktivnost, iznema poseta lekaru i da se poboljša situacija u željenoj situaciji</td> </tr> <tr> <td>Kontrola</td> <td>Komorni pregledi (poseta kliničaru)</td> </tr> </tbody> </table> <p>4</p>	Domeni		Mentalno zdravlje	Sigurnost, raspoloživost, strategije prevazilaženja problema, MIRA, BISTRIĆI	Fizičko zdravlje	Odgođavanje zbravljivanja, kontrola izbornika, fizička aktivnost, sve u vezi sa izgubom u životnoj/većini situaciji	Posao	Zaposlenost/nezaposlenost, traženje posla	Stanovanje	Stanovni uslovi	Slobodne aktivnosti	Sport, hobii, druge aktivnosti u slobodno vreme	Partner/Porodica	Odnosi sa partnerima / članovima porodice	Prijatelji/svaka	Odnosi sa prijateljima/ružnicom	Lična bezbednost	Rizici od povredjenja (od osobe/povredjenja i od povredjenja od strane drugih)	Likovi	Da li su likovi efikasni, da li ih neko može izdati, postaje li neželjeni efekti	Praktična pomoć	Koji su izvori pomoći dostupni, koji mogu da pomognu, da se ispravi pasivna aktivnost, iznema poseta lekaru i da se poboljša situacija u željenoj situaciji	Kontrola	Komorni pregledi (poseta kliničaru)	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
Domeni																									
Mentalno zdravlje	Sigurnost, raspoloživost, strategije prevazilaženja problema, MIRA, BISTRIĆI																								
Fizičko zdravlje	Odgođavanje zbravljivanja, kontrola izbornika, fizička aktivnost, sve u vezi sa izgubom u životnoj/većini situaciji																								
Posao	Zaposlenost/nezaposlenost, traženje posla																								
Stanovanje	Stanovni uslovi																								
Slobodne aktivnosti	Sport, hobii, druge aktivnosti u slobodno vreme																								
Partner/Porodica	Odnosi sa partnerima / članovima porodice																								
Prijatelji/svaka	Odnosi sa prijateljima/ružnicom																								
Lična bezbednost	Rizici od povredjenja (od osobe/povredjenja i od povredjenja od strane drugih)																								
Likovi	Da li su likovi efikasni, da li ih neko može izdati, postaje li neželjeni efekti																								
Praktična pomoć	Koji su izvori pomoći dostupni, koji mogu da pomognu, da se ispravi pasivna aktivnost, iznema poseta lekaru i da se poboljša situacija u željenoj situaciji																								
Kontrola	Komorni pregledi (poseta kliničaru)																								
<p style="text-align: center;">DIALOG - primena u EU</p> <ul style="list-style-type: none"> • Randomizovana kontrolisana studija • >500 pacijenata sa psihozom u 6 Evropskih zemalja • Kada je koriscen u proseku 4 x u 12meseci, uoceno je • - Poboľljanje kvaliteta života <ul style="list-style-type: none"> - Povećano zadovoljstvo lećanjem - Smanjen broj nezadovoljenih potreba - Velićina efekta mala (razlika meću grupama) <p>5</p>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>																								
<p style="text-align: center;">Razvoj DIALOG+ intervencije</p> <p>DIALOG+ je baziran na:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Istraživanjima o kvalitetu života • Konceptu komunikacije prevashodno usmerene prema potrebama pacijenta • IT inovacijama • Terapiji usmerenoj na rešenje problema <p>6</p>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>																								
<p>7</p>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>																								

8

9

10

11

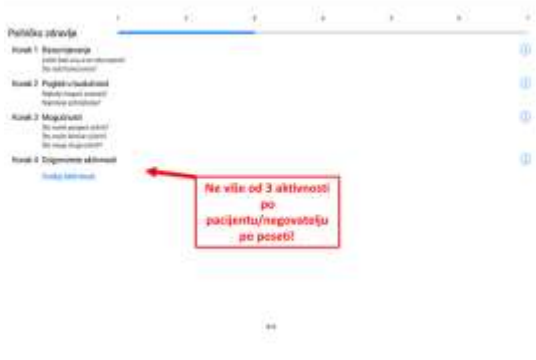

 <p>12</p>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
<h3>Principi implementacije</h3> <ul style="list-style-type: none"> • Procena, planiranje, intervencija i evaluacija - sve u jednoj proceduri • Jasna osnovna načela • Sažet priručnik • Fleksibilnost tokom sesija (npr. mogućnost razmatranja jednog ili više problema istovremeno) • Redovna upotreba sve do otpusta pacijenta <p>13</p>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
<h3>Koji se rezultati mogu očekivati</h3> <ul style="list-style-type: none"> • Pобољшanje kvaliteta života • Veličina postignutog efekta uporediva sa KBT • Globalno blaži intenzitet simptoma tokom trajanja praćenja • Bolja socijalna situacija nakon godinu dana • Uštede u sistemu nakon godinu dana <p>14</p>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
<h3>Utisci pacijenata</h3> <p><i>"Pitanja ... materala su me do pogledom svoj život i da razmislim... izgleda da neke stvari nisam uzimao u obzir dok nisam došao do toga u ovome [DIALOG+]."</i></p> <p><i>"Pčinje promena na bolje jer sam postao sada svestan šta da se promeni... Ovo mi je pomoglo da shvatim šta je treba da radim."</i></p> <p><i>"[DIALOG+] je bio više strukturisan, više fokusiran, profesionalniji... Konstruktivne stvari su se desile u vezi sa nekim stvarima."</i></p> <p>15</p>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

<p style="text-align: center;">Utisci kliničara</p> <p><i>"Bilo je strukturisano, bilo je lako za pacijente da prate o čemu razgovaramo."</i></p> <p><i>"Dobio sam mnogo više informacija od pacijenta."</i></p> <p><i>"Čini mi se da je ovo najkorisnije alatička koju sam sreo u poslednjih 10 godina kliničkog rada. Da sada ... ovaj metod je efektivno promenio naš terapijski odnos... Na kraju protokola pacijent je znatno bio bitno sposobniji da se samostalno stara o sebi."</i></p> <p>16</p>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
<p style="text-align: center;">Odakle ta efikasnost?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fokus na brige pacijenata • Osposobljavanje pacijenata • Pomoć u komunikaciji <p>17</p>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
<p style="text-align: center;">Pristup</p> <ul style="list-style-type: none"> • Informacije su na dialog.eift.nhs.uk • Besplatna aplikacija za sve korake metoda DIALOG i DIALOG+ • Namenjeno iPad i Android platformama • Besplatan e-learning modul <p>18</p>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
<p style="text-align: center;">Implementacija(I)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Procena, planiranje, intervencija i evaluacija u jednom postupku • Jasni bazični principi • Praktičan kratki priručnik • Fleksibilnost kod planiranja susreta (tj. usmeravanja na jedan ili više domena u vremenu koje je na raspolaganju) <p>19</p>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

<p style="text-align: center;">Implementacija (II)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Učenje bazičnih principa i koraka • Praktična obuka • Povratne informacije i supervizija • Očuvan lični pečat • Učenje i za kliničara i za pacijenta <p>20</p>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
<p style="text-align: center;">Video demonstracija</p> <p>21</p>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
<p style="text-align: center;">Role-play</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podelite se u parove, gde je jedan kliničar a drugi pacijent • Osobe koje su sa strane mogu posmatrati i dati komentare • Posle 10 minuta, promenite se i probajte sa narednom vinjetom • Diskusija na kraju: šta je bilo dobro? Šta nije išlo dobro? Da li je nešto predstavljalo izazov? Saveti? <p>22</p>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>

5. Primeri kliničkih slučajeva i linkovi za trening klipove

Primeri korisnih kliničkih vinjeta za igranje uloga:

Scenario A: Sumnjičavi pacijent

Ana ima 25 godina i leži se u ovoj ustanovi poslednjih 5 godina, ali za sada nije dobijala DIALOG+. Ima dijagnozu paranoidne shizofrenije i, iako je uglavnom u remisiji, ponekad ima simptome paranoje. Ana želi da razgovara o svom mentalnom zdravlju, ali je fiksirana na tablet od početka DIALOG+ sesije i postavlja pitanja o tome da li se razgovor snima i da li se informacije dele sa nekim. Deluje da je pod stresom zbog tableta i ne odgovara na pitanja koja kliničar postavlja.

Prikupljanje informacija:

- Sumnjičava je vezano za tablet i ne može da se fokusira na pitanja
- Želi da izleči svoju paranoju jer joj smeta da izađe iz kuće

Šta funkcioniše:

- Umiruje se i postaje manje sumnjičava kada joj kliničar da tablet na određeno vreme i ponovi da je cela sesija poverljiva
- U svakodnevnom životu, njena paranoja se poboljšava kada negde ide sa članom porodice

Najbolji slučaj:

- Ako se ne fiksira na tablet tokom narednih sesija
- Ako može da provodi vreme sama u dužim vremenskim periodima, npr. u kupovini, sa prijateljima, u kafićima

Male promene:

- Ako se ne fiksira na tablet bar 15 minuta tokom sesije
- Ako može da izađe sa članom porodice tokom kraćeg vremenskog perioda

Šta pacijent može da uradi:

- Da kaže kliničaru kada počinje da se oseća sumnjičavo tokom sesija kako bi mogli o tome da razgovaraju
- Zakazati kratak sastanak sa članom porodice

Šta kliničar može da uradi:

- Da prepozna paranoju tokom sesija, da pokaže razumevanje i ohrabri pacijenta da priča o svojim osećanjima i mislima u sigurnom okruženju. Kliničari ne treba da zanemare paranoju pacijenta.

Šta drugi ljudi iz okoline mogu da urade:

- Članovi porodice mogu da izađu sa pacijentkinjom i pomognu joj da se oseća manje sumnjičavo

Scenario B: Nezaposleni pacijent

Marko ima 35 godina i nezaposlen je poslednje tri godine. Aktivno traži posao poslednjih godinu dana, šalje CV i aplicira za razne poslove, čak je i došao do jednog intervjua, ali bez uspeha. Kvalifikovan je za poslove za koje aplicira i motivisan, ali u mestu u kom živi retko zapošljavaju ljude koji boluje od psihotičnih poremećaja. Dobija puno podrške od strane prijatelja i porodice koji žele da mu pomognu da nađe posao.

Sakupljanje informacija:

- Nema posao što ga čini neispunjenim
- Brine se zbog nedostatka novca

Šta funkcioniše:

- Voli da volontira, ali nema puno šansi da to radi
- Plaćen je od strane rodbine i prijatelja za pomoć u spremanju i dekorisanju kuća, ali ovo se dešava retko

Najbolji mogući slučaj:

- Ako se zaposli za stalno

Najmanje promene:

- Ako volontira jedan ili dva dana nedeljno
- Ako dobije jednu ili dve prilike za plaćen posao

Šta pacijent može da uradi:

- Da pronade druge načine za volontiranje
- Da proširi krug potencijalnih klijenata tako što će da upozna ljude preko porodice i prijatelja

Šta kliničar može da uradi:

- Da predloži prilike za volontiranje ako pacijent nije u stanju da ih pronade

Šta drugi ljudi iz okoline mogu da urade:

- Da prošire informaciju da pacijent traži posao

Links za druge kliničke vinjete u radu Priebe et al (2017):

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK424437/>

Klipovi na kojima su prikazane sesije DIALOG-a+:

https://www.youtube.com/channel/UC35yy18_Go7bO2_bLZ3w9VA/playlists

6. Tabele sa brzim akcijama iz Implementacione Strategije

Pogledajte detalje u Implementacionoj Strategije sa svaki od delova koji se pominje u tabelama ispod.

Postupci za osobe od značaja za istraživanje	
Kako koristiti tabele: <ul style="list-style-type: none"> • Pogledati deo koji se odnosi na Vašu ulogu u DIALOG+ implementaciji • Pronaći prepreku na koju ste naišli u levoj koloni • Postupak za prevazilaženje nove prepreke je dat u ćeliji koja se nalazi pored u desnoj koloni 	
<i>Tabela 1. Vodič za donosiocce odluka i osobe koje upravljaju uslugama u okviru zdravstvenih službi koji implementiraju DIALOG+</i>	
Identifikovana prepreka	Preporučeni postupci
1. Nisam siguran kako da implementiram DIALOG+	<p>Navedene stvari bi mogle da se ponovo objasne na treningu:</p> <p>1.a. Zamoliti za primere implementacionih modela iz sličnih država</p> <p>1.b. Pogledati video klipove u kojima su odglumljeni razni aspekti DIALOG+ iskustva, pristupi kliničara i prevazilaženje dilema, itd. (linkovi se nalaze u paketu za kliničare)</p>
2. Nemam tablete	<p>2.a. Dok tableti ne postanu dostupni, kliničari mogu da koriste sopstvene/pozajmljene tablete</p> <p>2.b. Investirati u nove tablete, a kao argument koristiti činjenicu da će se uštedeti u budućnosti (Priebe et al., 2017; Poglavlje 5)</p>
3. Organizacioni problemi npr. ograničeno vreme	<p>3.a. Ako niste sigurni da li bi DIALOG+ bio od koristi za organizaciju: troškovi nege su se umanjili kod pacijenata koji su dobijali DIALOG+ u studiji sprovedenoj u Velikoj Britaniji (Priebe et al., 2015), što znači da DIALOG+ može da uštedi novac na duge staze.</p> <p>3.b. Ukoliko je moguće, menadžeri zdravstvenih službi bi trebalo da preraspodele vreme na drugi način u rasporedima prilikom prve sesije DIALOG+ (npr. 45 minuta). Druge sesije traju oko 30 minuta.</p> <p>3.c. Zamoliti kliničare da se fokusiraju na manje životnih domena tako da se DIALOG+ sesije uklape u dostupno vreme (1 prilikom prve sesije, ne više od 3 prilikom ostalih sesija)</p>
4. Ograničeni ljudski resursi	<p>4.a. Organizovati trening za druge kliničare u istoj klinici, kao i za medicinske sestre, socijalne radnike i psihologe</p> <p>4.b. Ako je moguće, zaposlite još kliničara. Opravdati ovo činjenicom da je pronađeno da DIALOG+ umanjuje troškove zdravstvene nege (Priebe et al., 2015 i 2017)</p>
5. Otpor prema intervenciji kod upravnika ili kliničara	<p>5.a. Slušati pozitivna iskustva o DIALOG-u+ od ostalih kliničara i donosilaca odluka</p> <p>5.b. Uperiditi sopstvenu praksu sa drugim klinikama koje implementiraju i imaju benefit od DIALOG-a+.</p>

Tabela 2. Vodič za kliničare koji sprovode DIALOG+ pacijentima	
Identifikovana prepreka	Predložen postupak
<p>6. Potreban trening u sledećim životnim domenima:</p> <p>6.a. Zaposlenost u slučaju da je pacijent nezaposlen</p> <p>6.b. Partner/porodica ako se ocenjuju pojedinačno</p> <p>6.c. Praktična pomoć u slučaju ograničenih ponuda u okolini</p> <p>Pitanje prilikom ocenjivanja domena</p> <p>6.d. Da li Vam je potrebna dodatna pomoć u ovoj oblasti?</p>	<p>6.a. Prvo pitati pacijenta da li je zadovoljan time što je nezaposlen. Ispitati zašto žele da imaju posao. Diskutovati kako je moguće da se ove potrebe ispune ako nije moguće dobiti posao npr. volontiranje, svrsishodne aktivnosti od kojih se može zarađivati, pomaganje porodici itd.</p> <p>6.b. Izabrati domen sa najmanjim zadovoljstvom i navesti koji je to domen</p> <p>6.c. Ako ne postoje mogućnosti nalaženja posla preko npr. centara za zapošljavanje, državne pomoći itd., razmisliti o spoljašnjim uslugama, npr. pomoć u kući, pametnije trošenje novca, pomoć pri kupovini itd.</p> <p>6.d. Potruditi se da koristite baš ove reči. Ovo je specifično naglašeno ovakvo korišćenje reči kako bi pacijenti prijavljivali da im je potrebna pomoć u određenim oblastima (Priebe et al., 2017)</p>
7. Potrebna je praktična pomoć sa tabletom i aplikacijom	<p>7.a. Zakačiti tehničke instrukcije sa zadnje strane tableta i stabiti vodič za korišćenje na zid</p> <p>7.b. Pokušati korišćenje tableta sa igranjem uloga, pri čemu i pacijent i kliničar vide tablet, ali je glavni focus na pacijentu, a ne na tabletu. Videti Priebe et al. (2017)</p>
8. Uverenje da DIALOG+ nije deo profesionalne uloge	8.a. Identifikovati sebe kao uzornu osobu koji sprovodi DIALOG+. Takođe videte 12.a. kako biste razumeli benefite DIALOG-a+ za pacijente
9. Poteškoće u sprovođenju DIALOG-a+ kada su pacijenti u otporu, izbegavajući, sumnjičavi ili paranoidni	<p>9.a. Pogledati primere igranja uloga koji pokazuju kako kliničari sprovode DIALOG+ sa ovakvim pacijentima (kolege mogu da koriste primere iz ličnog iskustva)</p> <p>9.b. Vežbati kroz igranje uloga primere komplikovanih pacijenata, ili videti Dodatak 3 u Priebe et al. (2017)</p> <p>https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK424437/</p> <p>9.c. Tokom sesija, proceniti da li se težina sprovođenja menja vremenom kada pružite podršku pacijentu pre početka svake sesije.</p> <p>Ako tablet izaziva sumnjičavost, možete koristiti 20.a. iz Tabele 3.</p>
10. Uverenje da akutni pacijenti nisu u stanju da učestvuju u intervenciji	10.a. Psihoteični pacijenti koji dobijaju DIALOG+ imaju bolji kvalitet života 3, 6 i 12 meseca, sa manje neispunjenih potreba u 3. i 6. mesecu, manje opštih psihopatoloških simptoma i bolje objektivne parametar socijalnih ishoda nakon 12 meseci (Priebe et al., 2015)
11. Uverenje da tableti mogu da izazovu sumnjičavost kod određenih pacijenata	<p>11.a. Većina pacijenata u pilot studiji nisu prijavljivali sumnjičavost, osim jednog pacijenta, tako da ovo možda i neće biti problem u praksi. Sumnjičavost prema tabletima je uspešno prevaziđena u prethodnim studijama zajedničkim korišćenjem uređaja (Priebe et al., 2017). Videti 20.a. u Tabeli 3 ako pacijent postane sumnjičav</p>
12. Uverenje da DIALOG+ ima druge negativne ishode npr. pristup sa zadacima, negativni uticaj na razgovore	<p>12.a. Većina kliničara i pacijenata iz pilot studiju izveštavaju da je DIALOG+ unapredio njihove razgovore</p> <p>12.b. Bilo koji problem koji nastane zbog problema u razgovoru može biti zbog nedostatka treninga. Ponovo pročitajte Uputstvo i videte 7.a. kako bi konverzacija više odgovarala ciljevima DIALOG-a+</p>
13. Sprovođenje DIALOG-a+ zahteva mentalni napor	13.a. postaviti pop-up prozore na tabletu ili beleške na zidu kako biste zapamtili šta je rađeno na treningu
14. Ograničeno vreme	<p>Završiti kompletan trening jer će efikasno sprovođenje intervencije skratiti vreme koje je potrebno.</p> <p>14.a. Diskutovati samo 1 domen tokom prve sesije, jer će ona trajati duže. Povećati broj domena kada se naviknete na DIALOG+. Ne diskutovati o više od 3 domena osim ako ima dovoljno vremena. 1-2 domena zahtevaju oko 30 minuta, 3 domena zahtevaju 45 minuta.</p> <p>14.b. Meriti koliko dugo traje DIALOG+ i vežbati skraćivanje trajanja</p>
15. Ograničeni ekonomski resursi koji unazađuju progres u domenima	Videti 6.
16. Odabir pacijenata za koje mislite da su adekvatni za DIALOG+	Videti 11.a.

Tabela 3. Vodič za kliničare kako bi pomogli pacijentima u DIALOG-u+

Identifikovane prepreke	Predložen postupak
--------------------------------	---------------------------

17. Pacijenti se ne osećaju dovoljno sposobno za ovu intervenciju	<p>17.a. Ohrabriti pacijente na početku sesije kako bi mogli da se adekvatno uključe u intervenciju – videti Priručnik za preporučene načine</p> <p>17.b. Zadavati lakše zadatke na početku, a nakon toga povećavati težinu, npr. Ako ocene sa 2, najbolji scenario bi mogao da bude 5 umesto 7, a nakon toga biste pokušali da ostvarite 3. Složite se da zadate manje akcija, prvobitno sa manjim promenama</p> <p>17.c. Pitajte pacijenta da razmišlja o prethodnim uspeima sa DIALOG-om+, npr. poboljšane ocene, završene aktivnosti itd.</p>
18. Pacijenti pružaju otpor	<p>18.a. Pitajte zbog čega se osećaju ovako i zadajte zadatke pacijentima kojima bi prevazišli ovaj otpor npr. više korišćenja tableta svaki put dok se ne poveća njihovo poverenje</p> <p>18.b. Pokažite pacijentima citate pozitivnih iskustava drugih pacijenata sa DIALOG-om+</p>
19. DIALOG+ zahteva veliki mentalni napor	<p>19.a. Dajte pacijentima podsetnike za zadatke koje mogu da ponesu, npr. ištampane (koristiti <i>screenshot</i> i <i>print</i> funkciju ili zapisati u svesci)</p> <p>19.b. Moguće je da postavljate previše pitanja ili zadajete previše zadataka. Fokusirajte se na 1-2 teme po sesiji.</p>
20. Pacijenti pokazuju negativne emocije	<p>20.a. Pokazati pacijentu da ne postoji razlog zbog čega bi bili sumnjičavi prema tabletu tako što ćete deliti korišćenje tableta za vreme sesije i naglasiti benefite DIALOG-a+ pacijentima.</p> <p>20.b. Pogledati primere iz Priručnika (plave kutije) za predloge korišćenja komunikacije usmerene na rešenje. Ne prenaplašavajte probleme</p> <p>Videti 18.b.</p> <p>Videti 9.b. u Tabeli 2 – igranje uloge korišćenjem primera iz prakse teških pacijenata kako bi se izvežbao ovakav scenario</p>
21. Pacijentima je potrebna pomoć da bi obavili zadate aktivnosti	<p>Videti 19.a.</p> <p>21.a. Dati pacijentima svesku sa zapisanim aktivnostima i pitati ih da zabeleže pokušaje usmerene ka cilju</p> <p>21.b. Dati pacijentima manje aktivnosti na početnim sesijama, kasnije povećati ovaj broj</p>

Tabela 4. Vodič za negovatelje i članove porodice uključene u DIALOG+

Identifikovana prepreka	Preporučen postupak
1. Pacijentima je potrebna pomoć za obavljanje aktivnosti između sesija	Videti 19.a. i 21.a. u Tabeli 3 iznad 22.a. Podsetiti i pomoći pacijentima u vezi zadatih aktivnosti
2. Uverenje da je DIALOG+ teži za akutne pacijente	23.a. Psihoteični pacijenti koji su dobijali DIALOG+ su imali bolji kvalitet života u 3., 6. i 12. mesecu, imali su manje neispunjenih potreba u 3. i 6. mesecu, manje opštih psihopatoloških simptoma tokom svih tački testiranja i bolje objektivno posmatrane socijalni ishode nakon 12 meseci (Priebe et al., 2015)

7. Dodatni materijali za pomoć pri zadavanju aktivnosti

Predlozi literature za donosiocce odluka, menadžere i kliničare

Priebe, S., Golden, E., Kingdon, D., Omer, S., Walsh, S., Katevas, K., ... & McCabe, R. (2017).

Developing the DIALOG+ intervention. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK424433/>

Chapter 2: Developing the DIALOG+ software

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK424441/>

Chapter 5: Cost-effectiveness of the DIALOG+ intervention

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK424426/>

Chapter 8: Focus groups with clinicians who delivered the DIALOG+ intervention

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK424438/>

Appendix 3: Case vignettes for DIALOG+ training

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK424437/>

Priebe, S, K. L., Omer, S., Golden, E., Walsh, S., Khanom, H., Kingdon, D., Rutterford, C., McCrone, P., & McCabe, R. (2015). The Effectiveness of a Patient-Centred Assessment with a Solution-Focused Approach (DIALOG+) for Patients with Psychosis: A Pragmatic Cluster-Randomised Controlled Trial in Community Care. *Psychotherapy and Psychosomatics*, 84(5): p. 304-13. <https://www.karger.com/Article/Abstract/430991>

Primeri tehničkih instrukcija koje se mogu zakačiti na pozadinu tableta

Detaljnije tehnički instrukcije se mogu naći u paketu za kliničara i u priručniku.

Da biste preuzeli DIALOG+: pogledajte instrukcije u paketu za upoznavanje sa intervencijom

Da biste pokrenuli DIALOG+: otvorite aplikaciju i unesite lozinku. Pritisnite "nova sesija", ili da biste nastavili prethodnu sesiju, izaberite datum sa liste ispod i pritisnite "nastaviti sa procenom"

Da biste izabrali domen: pritisnite na ime domena sa listen a levoj strani. Ovo ga čini aktivnim sa svim ostalim domenima.

Da biste ocenili domen: pritisnite bilo gde na skali za ocenjivanje da biste izabrali nivo zadovoljstva. Jednom kada je data ocena, mora se odgovoriti in a pitanje za dodatnu pomoć.

Poništavanje rejtinga: pritisnite klizno dugme dok ne nestane vrednost.

Da biste poništili odgovor na više pitanja za pomoć: pritisnite dole na odgovarajuće dugme da/ne.

Da biste pregledali domene: pritisnite „pregled“ u donjem desnom uglu ekrana. Na vrhu ekrana gde se nalazi prostor za vreme, pritisnite datum prethodnog sastanka sa kojim želite da napravite poređenje. Sadašnje ocene (plavo), se sada mogu uporediti sa prethodnom sesijom (narandžasto).

Da biste izabrali domene za diskusiju: pritisnite „selektuj“ u donjem desnom uglu. Ovo transformiše navedene domene u dugmad. Pritisnite domene od interesa da ih istaknete i pritisnite „diskutovati“ u donjem desno uglu ekrana. Za svaki domen će se pojaviti pristup sa 4 koraka.

Da biste dodali radnje: pritisnite „+“ u „ korak 4 dogovor o radnjama“. Otkucajte radnju u okviru, i pritisnite „dodaj“.

Za kretanje između domena tokom diskusije: koristite strelice na dnu ekrana da biste videli ekran u 4 koraka za svaki domen.

Za više informacija: pritisnite (i) dugmad.

Da biste se vratili na ekran pregleda: pritisnite „ok“.

Da biste pregledali radnje: pritisnite dugme „ akcijske stavke“ u donjem desnom uglu ekrana za pregled.

Da biste završili sesiju: pritisnite dugme „ završi sesiju“ u donjem desnom uglu ekrana.

Za tehničke poteškoće: pogledajte- Često postavljana pitanja, u paketu kliničara.

Za više detalja: pogledajte priručnik DIALOG+, u paketu kliničara.

Primeri koji upućuju na ono što su kliničari uradili na treningu

Ovi primeri služe kako bi se smanjio mentalni napor kliničara pri praćenju procesa razmišljanja pacijenata tokom sesije koji se primećuje kod mnogih pacijenata.

Takođe su uključeni i primeri za poboljšanje DIALOG+ intervencije.

Morate voditi računa da ova uputstva treba da budu locirana tamo gde ih samo Vi možete videti i treba ih ukloniti nakon sesije jer to može da utiče na kliničare u kontrolnoj grupi koji ne učestvuju u DIALOG+ intervenciji.

Oni se mogu preformulisati, a po potrebi se može dodati još. Izrežite najkorisnije upite I po potrebi ih zalepite na zid ili sto u blizini, ili ih postavite elektronski, kao uoute na tabletu.		
<u>Ne znam kuda vodi razgovor?</u> Pitajte “ šta još vezano za /domen/?”	<u>Previše fokusiran na problem?</u> Pitajte šta je dobro kod domena, a ne šta je loše!	<u>Previše fokusiran na problem?</u> Ponovo se fokusirajte na rešenje!
<u>Ne znam kuda void razgovor?</u> Držite se strukture aplikacije!	<u>Pacijent je sumnjičav?</u> Ohrabrite ih i dozvolite im da i oni koriste tablet!	<u>Razgovor ne teče kako treba?</u> Budite sigurni da pacijent može da vidi tablet!
<u>Ograničeno vreme?</u> Fokusirajte se na ocenjivanje/diskusiju!	<u>Ograničeno vreme?</u> Na razgovarajte o više od 3 domena!	<u>Razgovor ne teče kako treba?</u> Održavajte kontakt očima sa pacijentom, ne gledajte samo u tablet!

Primeri citata pacijenata koji su imali pozitivna iskustva sa DIALOG+ intervencijom

Ovo su citati iz pilot studije IMPULSE istraživanja

Primeri pozitivnih iskustava drugih pacijenata koji su koristili DIALOG+ tokom IMPULSE studije
“Nakon sesija smo se osećali kao kada se otarasite napetosti, osećali smo se dobro jer smo mogli da iskažemo svoje mišljenje i što je kliničar čuo to mišljenje onako kako sam ja to zamislio. Osećao sam se veoma dobro nakon D+”
“...na početku nisam želeo, ali onda sam se uključio i svidela mi se konverzacija baš i osećao sam se mnogo bolje nakon toga”
“Odjednom sam prestao da prokrastiniram i uspeo sam da završim neke stvari što me čini baš zadovoljnim.”
“Mislim da bi se ovo dopalo svakom pacijentu”
“...glavna prednost je što smo putem DIALOG-a+ uspeli da rešimo većinu svojih problema.”
“Takođe smatram da je bilo interesantno, pričali smo o nekim zanimljivim temama o kojima inače nemamo sa kim da pričamo. Tako da smo imali priliku da sa nekim razgovaramo o ovim temama što nam je preko potrebno.”
“Mislim da nam je D+ mnogo pomogao, više smo svesni sami sebe, šta treba da radimo i šta možemo da radimo. Mislim da je veoma dobro što nam je D+ mnogo pomogao. Na neki način nam je olakšao živote.”

Lista aktivnosti vezanih za posao

Ova lista je dizajnirana da pomogne kliničaru u situacijama u kojima nema drugih opcija, ili pacijent ne preuzima nikakvu inicijativu, i ne treba sprečava pacijenta u predlaganju sopstvenih ideja.

1. Lista aktivnosti vezanih za posao u Beogradu:
2. Sezonski poslovi koje organizuje grad/ opština
3. Volontiranje u javnim kuhinjama
4. Volontiranje u skloništima za životinje
5. Prijava za kurirske poslove
6. Prijava za prodaju časopisa vulnerabilnih grupa / npr. Lice ulice/
7. Volontiranje u hospisima
8. Podnošenje zahteva za honorarno zapošljavanje u birou za zapošljavanje
9. Prijava za poslove u gradskom zelenilu
10. Volontiranje u prihvatilištima za beskućnike
11. MNRO Kec- Kreativni i obrazovni centar
12. Naša kuća (NVO)
13. Veštine i kurs engleskog jezika na Klinici za psihijatrijske bolesti „ dr Laza Lazarević“ – ljudi iz organizacije Duša.

Reference

1. WHO. Regional Office for Europe 2014; Available from: <http://www.euro.who.int/en/health-topics/noncommunicable-diseases/mental-health>.
2. Priebe S, H.P., Knight S, Evans S., *Application and results of the Manchester Short Assessment of Quality of Life (MANSA)*. The International journal of social psychiatry, 1999. **45**(1): p. 7-12.
3. Phelan M, S.M., Thornicroft G, Dunn G, Holloway F, Wykes T, Strathdee G, Loftus L, McCrone P, Hayward P., *The Camberwell Assessment of Need: the validity and reliability of an instrument to assess the needs of people with severe mental illness*. British Journal of Psychiatry, 1995. **167**(5): p. 589-95.
4. Derogatis, L.R., *BSI Brief Symptom Inventory: Administration, Scoring, and Procedure Manual*. 4th ed. 1993, Minneapolis: MN: National Computer Systems
5. Ventura, J., Lukoff, D., Nuechterlein, K.H., Liberman, R.P., Green, M.F., Shaner, A. , *Manual for the Expanded Brief Psychiatric Rating Scale*. International Journal of Methods in Psychiatric Research 1993(3): p. 177-43.
6. Kring AM, G.R., Blanchard JJ, Horan WP, Reise SP., *The Clinical Assessment Interview for Negative Symptoms (CAINS): final development and validation*. American Journal of Psychiatry, 2013. **170**(2): p. 165-72.
7. Beecham J, K.M., *Costing psychiatric interventions*, in *Measuring Mental Health Needs*, T. G, Editor. 2001, Gaskell: London